

בעזרה"ת ציון תורני שכונת אגדת של תורה

גליון 586

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח' יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פנתח האלה

בדרך מחרן לכנען מתלווה אל אברם אחיינו, לוט. אף על פי שהיו לאברם אנשים רבים שהלכו איתו, כמו עבדים ושפחות, חוץ מהנפש אשר עשו בחרן, התורה מציינת רק שניים: שרי אשת אברם ולוט בן אחיו. למרבה הפלא, לוט מצוין פעמיים, פסוק אחרי פסוק. בהמשך, כשאברם חוזר ממצרים אחרי שפרעה שלח אותו, אומרת התורה "ויעל אברם ממצרים ולוט עמו הנגבה". רבי יהונתן אייבשיץ לומד מהמילים "ולוט עמו" – את שבחו של לוט, שהיה יכול להישאר במצרים שבה היה שפע ואוכל רב, אבל הוא בחר ללכת עם אברם בחזרה לכנען שמתאוששת מרעב. גם אברם פונה ללוט בתואר "כי אנשים אחים אנחנו".

וראו זה פלא מיד אחרי שהתורה מציינת שהם קרובים זה לזה, מבקש אברם מלוט: "היפרד נא מעלי". אנחנו לא יכולים יותר להישאר ביחד. וכן מביא רש"י על הפסוק: וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" שכל זמן שהרשע עמו הקב"ה לא דיבר עם אברהם.

הדבר אומר דרשני: מה השתבש בין תחילתו של לוט, שרצה וחפץ בקרבתו של אברם, לבין סופו, שאברם מגרש אותו והוא מגיע לידי כפירה בבורא עולם?

מסביר רבי שמעון שוואב את המהפך שעבר לוט, כפי שהוא מדויק מלשון הפסוק: ארבעת המלכים נלחמים באנשי סדום ולוקחים שבויים. ביניהם "וייקחו את לוט ואת רכושו בן אחי אברם". לכאורה היה צריך לכתוב: וייקחו את לוט בן אחי אברם ואת רכושו.

במילים אלו מרמזת התורה את הסיבה לפרידה של אברם מלוט: בתחילה היה לוט תלמידו של אברם והושפע ממנו לטובה, אולם ברגע שהממון החל לסמא את עיניו והפך למגדיר הזהות שלו "את לוט ואת רכושו", אברם עזב אותו. מה שהפריד בין "לוט" לבין היותו "בן אחי אברם", היה "רכושו"... אין ספק שכסף הוא דבר חשוב ונצרך. אולם הפרופורציה לכסף ולשימושיו – נחוצה עוד יותר ממנו עצמו.

שבת שלום שמשון אליעזר פוקס

אש מתלקחת, אם עוצרים אותה בטרם תתפשט, קל להשתלט על להבותיה, אך לאחר שהיא מתפשטת, לפעמים גם מטוסי כיבוי רבים לא יספיקו. כך גם דרכה של אש המחלוקת. מתחילה היא מריב קטן ופעוט, ואם לא עוצרים ומכבים אותה מבעוד מועד, היא מתלקחת ומתפשטת עד שנהפכת למריבה גדולה המכלה כל חלקה טובה. וכפי שאמרו רבותינו ז"ל במסכת סנהדרין (ז' ע"א) "האי תיגרא, דמָאָא לצינורא דבידקא דמָאָא, כיון דרווח רווח". פירוש: המחלוקת דומה לצינור של מים שעל שפת הנהר, שאם לא סותמים אותו מיד, הוא הולך ומרחיב, עד ששוב לא ניתן לסותמו. ע"ש.

בדרך זו נהג אברהם אבינו כאשר התגלע הריב בין רועיו לבין רועי לוט. בטרם תתפשט המריבה, עצר אותה אברהם ונפרד מלוט.

אולם ניתן להבחין בקלות בסתירה לשונית בולטת: בתחילה נקראת התגרה "ריב" בלשון זכר, ואילו בהמשך "מריבה" בלשון נקבה "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט וגו'". ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני וביניך וגו'.

יישוב מעניין לכך מצאנו בדברי הגאון רבי שלמה סלימאן פרץ זצ"ל מחכמי מרוקו בספרו "חכמת שלמה". בדבריו הוא מוצא הבחנה מעניינת בין 'ריב' ל'מריבה': "ריב" זה לשון זכר שאינו מוליד, דהיינו מריבה קטנה, ואילו "מריבה" היא לשון נקבה, כמו אמא המפרה עוד ועוד מריבות.

פונה איפוא אברהם אבינו ואומר ללוט: מאחר שעד עתה היתה הקטטה רק בין הרועים בבחינת "ריב" ("ויהי ריב בין רועי מקנה אברם" וגו'), בבקשה ממך "אל נא תהי מריבה ביני וביניך", הבה נפרד כידידים, ובכך נעצור את המחלוקת כשהיא עדיין בגדר "ריב", ולא נאפשר לה להתפתח ולהפוך ל"מריבה" היולדת ומרבה.

זמני השבת
הדלקת נרות 4:30
מוצאי שבת 5:29
לית 6:04
 נא לשמור על קדושת הגליון
 אין לקרוא בשעת התפילה

אָהַל הַחַיִּים

שאלה: האם מותר לפתוח בשבת אריזת גלולות?

תשובה: גלולות המצויות בזמנינו, רגילים בבתי החרושת לעוטפן בנייר פלסטיק מצדן האחד, ואילו מצדן השני הן סגורות באמצעות נייר אלומיניום שכתוב עליו שם התרופה. וכשרוצים להוציא את הגלולה, יש לקרוע את נייר האלומיניום העוטף אותה.

והנה אחת המלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת "מוחק". ומאחר ושם התרופה רשום על נייר האלומיניום, נמצא שמי שקורע את הנייר, גורם לכך שלא ניתן לקרוא את מה שהיה רשום עליו. ויש כאן חשש של איסור "מחיקה" בשבת. לכן עלינו לדון, האם מותר לקרוע בשבת את הנייר העוטף את הגלולה, או לא.

כתב מרן הרב עובדיה זצ"ל שמכיון שהאדם הקורע את אריזת הכדורים אינו מתכוין במלאכתו למחיקת האותיות, וגם לא איכפת לו ממחיקתם כלל וכלל, נראה שיש להקל בקריעת אריזת הכדורים בכדי שיוכל להשתמש בהן בשבת.

וכן פסק הגאון רבי שלמה זלמן אוירבעך זצ"ל בספר שמירת שבת כהלכתה (עמ' תקיט), והוסיף, שאף לפי דברי האחרונים שהחמירו בנדון קרוב לנדון זה, מכל מקום במקום חולי, שהגלולות הן לרפואה, העיקר שיש להקל בזה. ומכל מקום, המחמיר לקרוע את אריזת הכדורים מערב שבת ולהכין לו כמה כדורים שיצטרך לשבת, תבא עליו הברכה. ובפרט כאשר הכדורים אינם עשויים לצורך חולה, שאז יש מקום יותר להחמיר בזה.

אהל לחידוש

חידושים ופנינים לשולחן השבת

"לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" וגו'

רבנו האור החיים הקדוש מסביר שחלק מציווי ה' לעזוב את בית אביו, כלל גם הוראה להתנתק מלוט בן אחיו. אולם בשלב זה, אברהם אבינו לא קיים עדיין את ציווי ה', או מתוך אי הבנת הציווי או מתוך שלט דבק בו מצד עצמו, כמו שכתוב "וילך אתו לוט", דהיינו שדבק בו. אולם קשה על זה מהפסוק הבא: "וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו" וגו'. משם משמע שלא מדובר על חוסר ברירה, אלא על לקיחה יזומה. האור החיים מרגיש בזה ומיישב באופן מבהיל, שאברהם אמנם ידע שעל פי ציווי ה' עליו להרחיק את לוט, אך בנקודת הזמן הזו לא מצא דרך להרחיקו באופן שלא יגרם ללוט השפלה והכלמה. אברהם אבינו הבין שהרחקתו של לוט צריכה להיות במינימום פגיעה. **די בהרחקתו הפיזית הנדרשת, ולמה להוסיף עליה הרחקה נפשית.** לכן העדיף להתין עם קיום ציווי ה', עד אשר ימצא הזדמנות נאותה להיפרד מלוט בלי לביישו. "שלא דחפו עד שימצא המצאה שלא יכלימהו" (כלשון האור החיים).

ומתי הגיעה ההזדמנות? במריבת הרועים. המריבה עצמה נראית בעיניו של האור החיים "סיבה קטנה" לפרידה מוחלטת כל כך ("הִפְרֵד נָא מֵעָלַי אִם הַשְּׂמָאל וְאִימָנָה וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׂמְאִילָה", י"ג, ט), עד שהוא תמה: "והדבר הוא כמעט זר שיאמר אליו כדברים האלה בכל כך הרחקה". אולם הוא מסביר זאת על פי האמור שאברהם חיפש הזדמנות להתנתק מלוט ולמלא בכך את ציווי ה'.

מסר ברור וחד שולח כאן האור החיים לכל אדם: אם לאדם רשע כמו לוט נזהר אברהם מלפגוע בו, כמה צריך להיזהר מלפגוע בחברך וכו'!

"וויאמר ה' אל אברם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" - הניסיון הזה נמנה בין עשרת הניסיונות שנתנסה אברהם אבינו. אלא שמפרשי התורה מסבים את תשומת לבנו לשאלה עצומה: "וואעשך לגוי גדול, ואברכך, ואגדלה שמך, והיה ברכה" - הקב"ה מבטיח לאברהם אבינו שבזכות הליכה זו יזכה לבנים, לעושר, הברכות יהיו מסורות בידו, ומה לא?

הקב"ה מבטיח כל טוב שתלוי במעבר דירה ממקום למקום, ברכות למעלה מדרך הטבע. מישוהו היה מסתפק בכלל? מהי אפוא גדולתו של אברהם אבינו שעמד בניסיון זה? בספר הקדוש "בני יששכר", מביא רמז נפלא בשמו של אבר"ם - ראשי תיבות "ריבות מ'חשבות ב'לב איש". מסבירים רבותינו: הניסיון שעמד בו אברהם אבינו היה ניסיון קשה עד מאוד: הוא שומע סדרת הבטחות ברורה מפי הקב"ה, אבל הוא לא יוצא לדרך בגלל ההבטחות המפתות והקורצות. אלא בגלל שה' יתברך ציוה אותו. זהו דבר קשה מנשוא ללכת בכוונה טהורה לקיים רצון ה' בלי שתתערב איזו מחשבה על השכר הצפוי בסוף הדרך. ודבר זה מלמדת אותנו התורה: "וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'", לא בגלל הנאה או שכר מכל סוג שהוא.

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

קשיים רבים וחבלי קליטה עברו על ישיבת "כנסת חזקיהו" עד הגיעה אל המנוחה והנחלה בשנת תשט"ו בכפר חסידים, לימים רכסים שבצפון. ברם, דבר אחד התנהל כראוי ובלי בעיות – יחסה של המועצה לישוב היה חיובי. בעוד שבשאר יישובי הארץ הצרו תדיר את צעדיהם של מוסדות התורה, כפר חסידים היה בתחום זה יוצא דופן. גם שם לא היו ראשי המועצה שומרי תורה ומצוות, אך מעולם לא הערימו קשיים בדרכה של הישיבה, ויהי הדבר לפלא.

לימים, פגש משגיח הישיבה הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל את ראש המועצה, והביע בפניו את הוקרתו והערכתו על התנהגותו הנדירה במחוזותינו. "ודאי מתפלא אתה על יחסי האדיב לישיבה...". גם ראש המועצה לרב, "ובכן אספר לך סיבת הדברים: בית הורי בפולין היה בית דתי מאוד. שאיפתם הגדולה של הוריי היתה שאלמד בישיבתו של החפץ חיים בעיירה ראדן. לעומתם, אני הייתי מושפע מאוד מהלכי הרוח שנשבו בעיירה, הרעיונות של הסוציאליזם, ציונות ובנין הארץ היו חשובים בעיני יותר.

כיוון שלא יכולתי לסרב להם, נסעתי לישיבה בראדן, שם קיבל אותי החפץ חיים, בחן אותי ושוחח עמי. כיון שתהה על קנקני, חשש שמא אשפיע מדעותי על בני הישיבה, וסרב לקבלני לישיבה.

"רכבת מראדן היתה עוברת רק פעם ביום, ולכן היה עלי להישאר ללון בישיבה, ולנסוע למחרת. החפץ חיים הזמין אותי לישון בביתו (איני יודע אם מתוך היותו בעל חסד גדול, או שפשוט לא רצה שאהיה אפילו לילה אחד יחד עם תלמידיו שמא אזיק להם...), הכין לי בעצמו ארוחה והציע לי מיטה לישון, בעוד הוא יושב ללמוד ליד השולחן. "ידעתי כי מדברים עליו גדולות, והתרגשתי מאד מהתנהגותו. עשיתי עצמי כישן, ומבעד לעיני העצמות, עקבתי אחרי התנהגותו. בשעה מאוחרת, חש החפץ חיים כי קר מאוד בחדר, וחשש כי קר לי. הוא הוריד את מעיל הפרווה שהיה על גופו, כיסה אותי, ושב ללימודו. הוא היה אז מפורסם מאוד, ונחשב לגדול הדור, ואילו אני הייתי נער צעיר שלא הכירו, והולך בדרך אחרת ממנו, דבר שוודאי כאב וחרה לו מאד, ולמרות זאת דאג לכסותני במעילו האישי כדי שלא אסבול מקור. הרגשת החמימות שהשפיע עלי מעילו של החפץ חיים, לא משה ממני עד היום! "לאנשים שמחנכים להתנהגות כזאת", סיים ראש המועצה "אני יכול רק לעזור, ודאי לא להפריע".

על דלתו של ד"ר משה רוטשילד התדפק בנו של אחד מהמופלגים בעשירי שוויץ שנפטר לעולמו. הגביר השווייצרי הותיר צוואה: חלק מרכושו יוקדש לעילוי נשמתו לבית חולים בארץ הקודש. הבן הגיע לד"ר רוטשילד ובידו המחאה לקיום הצוואה.

ד"ר רוטשילד סירב לקחת את הכסף. "אני עדיין אוהז בשלב של הנחת אבן הפינה. יחלפו מספר שנים עד שביית החולים יסייע בפועל לאנשים. אבא שלך, זקוק לעילוי נשמה עכשיו! י"ב החודשים הראשונים הם אלו שבהם זקוקים לכמה שיותר זכויות".

בן העשיר ניסה להבין: "ומה אעשה לציוויו של אבא?".

לד"ר רוטשילד היה פתרון מן המוכן: "הרבי מצאנו הקים בית חולים בנתניה על טהרת הקודש. תן לו את הכסף, אצלו הוא יגיע לשימוש מייד!".

בנו של ד"ר רוטשילד קפץ ברגע שנסגרה הדלת ותהה: "אבא, אפילו לא בדקת באיזה סכום מדובר". ר' משה משך בכתפיו ואמר שהדבר אינו מעניין אותו. הבן ביקש רשות ללכת לשאול מהו הסכום, והאב הסכים. לאחר דקות ספורות חזר הבן כשעיניו מתעגלות בתדהמה: "אבא, יש לו המחאה בסך שני מיליון דולר! איך מוותרים על כזה סכום?!".

ד"ר רוטשילד הסביר לבנו פרק בהלכות ממון: "אם הכסף מגיע לבית החולים בדרכים כשרות – מחובתי לקחת אותו. אולם אם אינני יכול להשתמש בכסף, מחמת שיש לו ייעוד אחר, מה משנה עבורי לדעת את גובה הסכום? יהיה זה כל הון שבעולם – אינני יכול להשתמש בו!".

תארו לעצמכם שביום מן הימים תגיע שמועה לאוזני אדם חשוך ילדים משך שנים רבות, כי ישנו פרופסור מומחה בטיפול וריפוי עקרות, בעל מאה אחוזי הצלחה, אך הבעיה שהוא מתגורר בסין... האם ישתהה? הלא מיד ישנס מותניו, יארוז מיטלטליו, ויטוס בשמחה ובתקווה לארץ ההיא, אף שבסוף העולם תימצא, ובלבד שתתמלא משאלת חייו. ומה יהיה אם יאמרו לו שבנוסף לכך בארץ ההיא ימצא עושר, טובה, ברכה, כבוד וכל טוב – וכי לא יעזוב את כל אשר לו, יעלה על המטוס הראשון ויטוס לשם!?

אם כן, מה רבה התמיהה שהניסיון הראשון של אברהם אבינו: "לך-לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך", נחשב לאחד מעשרה ניסיונות. אברהם היה אז בן שבעים וחמש, והתקווה לילד שימשיך את דרכו לא נראתה באופק. והנה, הקב"ה בכבודו ובעצמו מבטיח לו הבטחות כה מפליגות שישנו את חייו לטובה: "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה. ואברכה מברכך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה". ופירש רש"י: "לך לך. להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אתה זוכה לבנים, ועוד שאודיע טבעך בעולם". וכאן הבן שואל: הלוה יקרא ניסיון?! הרי מובן שאברהם יקיים את הציווי בשמחה!

יישוב נאה לכך מצאנו למרן הראשון לציון הגאון רבנו עובדיה יוסף זצ"ל (הובא מכת"ק בספר "משוש תבל" בראשית עמ' פ"ז): ניסיון זה היה זה מיד אחר שהושלך אברהם לכבשן האש וניצל (כפי שמרומז בסוף הפרשה הקודמת). ומאחר שנעשה אז קידוש ה' גדול מאוד, נקל היה איפוא לאברהם להכות על הברזל בעודו חם, ולנצל את שעת הכושר הזו כדי לעשות נפשות ולהכניסן תחת כנפי השכינה. והנה לפתע, דווקא בשיאה של ההזדמנות, מצווה ה' לעזוב הכל וללכת לארץ אחרת, לאן? אל עם אשר לא ידע תמול שלשום, עם שלא נחשף לניסים אשר התחוללו, ואברהם יצטרך להתחיל איתו מאפס.

ואברהם, שרק זיכוי הרבים עמד בראש מעייניו, היה צריך לתהות על ציווי זה. אולם אברהם מציית מיד לדבר ה' בלי שום הרהור ולו הקל ביותר. אבי המקרבים עוזב את מפעל חייו הכביר, ויוצא לדרך חדשה ובלתי נודעת. ובאמת, יש להבין מה הסיבה שציווה עליו הקב"ה ללכת מארצו ולהחמיץ, לכאורה, את קהל היעד הפוטנציאלי? מסביר מרן זצ"ל בתירוץ יסודי באמונה: נוח לקב"ה באלה השומעים לקול מורים מכוח השכל וההיגיון הישר, ולא ממופתים וניסים. אותם שגייר אברהם בארץ אביו, הושפעו מהנסים שעבר כאשר הושלך לכבשן האש ויצא חי, ותשובה הנובעת מהשפעה רגשית אינה מחזיקה מעמד בלי שיתוף הצד השכלי.

ואנו לעצמנו למדנו מניסיונו של אברהם אבינו כי לא תמיד מגיע היצר הרע בדמות שלילית. פעמים הוא מופיע במעטה של צדקות, ומשכנע אותנו שבמקרה שלנו מותר לעשות כך וכך, שכן נרוויח זיכוי הרבים וכדומה. מלמדנו אברהם שאין להתחשב בחשבונות הקטנים שלנו, אלא יש לבדוק תמיד מה רצון ה' דווקא. (הרב עובדיה חן)

**ברכה והצלחה
ובריאות איתנה**

אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו
אופיר בן אורה ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה

סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע

מהרב **שמשון פוקס שליט"א**
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכני"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 16:30

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18

תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 16:35
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב שמואל רביע שליט"א
יום ה' - הרב דניאל קמחי שליט"א

**בית הכנסת
"עולי בבל"**

ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 16:30
שיעורי תורה מידי יום
לאחר ערבית
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה

טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אלון כהן בן אורנה
ומשפחתו הי"ו